

HANGYA

Szövetkezeti előadások a cluj—kolozsvári unitárius theologia akadémián.

[Folytatás].

A „Hangya“ melléklap 22-ik számában fennli cím alatt közölt cikkbe jelesen a második oszlop 3-ik kikezdésében egy értelmzavaró hiba került. „A kapitalizmus erőszakos betörésel“ helyett „a kapitalizmus erőszakos letörésével“ szemben.

A másik lényeges jelenség és bizonyíték a tett — az a történelmi valóság, mely többször megismétlődve ott és akkor, a hol és a mikor communisták, vagy általános kifejezést használva, socialisták — a nevén nevezve a gyermeket — proletárok kerítették kezükbe a hatalmat, a szélsőségek jutván mindig a kormánykerékhez tényleg és valósággal az egyéni tulajdont bankokra, kereskedésekre, ipari vállalatokra, földbirtokra, a mennyire az egy napról a másikra lehetséges volt — megszüntették és eltekintve az orosz sovjetektől, csak azért nem foganatosították végig következetesen rendszerüket, mivel az idő és a bekövetkezett változások ebben őket megakadályozták. Hivatkozom a párizsi communra 1848-ból és a még nagyon élénk emlékeztető 1919-iki magyarországi eseményekre.

Ilyen fényes bizonyítékok után azt hiszem, felesleges újabb érveket terjeszteni elő — ama tételünk bizonyítására, hogy a socializmus különböző rendszerei, ha különböző utakon és sorrendben is, de végülként a magántulajdon megszüntetését akarják.

A baj, amin a socializmus segíteni akar, a gyári ipar keletkezése óta állandó és folyton növekedő — a társadalom ketté osztása. --- Amint az ő korban a rabszolgaság és szabadok között --- folytatólag a középkorban a nemesség és jobbágyság között törvény által szentesített és kivételektől eltekintve, át nem hágható korlát volt, ugy a XVIII. század végétől innen a kapitalisztikus termelési rend újból éket ütött az emberek közé --- egyik és pedig a nagyobb, tulnyomó mértékben nagyobb részbe szorítva a tőke nélküli munkásokat, kik folytonos, meg nem szünő testi, vagy lelki munkával és munkából tartják fenn magukat és családjukat, tőke nélkül kezdve és végezve az életet, a termelési folyamatban balesetnek, halálnak kitéve és kizárva az életnek a testi és szellemi jólétnek igen sok el nem érhető javaiból, kikkel szemben, kevesek, aránytalanul kevesek

akikhez az értéktöbblet jut, a világ minden javaiban dúlakodhatnak.

Az, hogy a tőkés, a vállalkozó jog szerint jut a nyereséghez, vagyis a mai jogrend --- egymagában nem döntő, mivel a római jog is sanctionálta a rabszolgaságot, tehát azt, hogy emberek dolgokként kezeltettek és középkori hűbéri jog a maga pontos urbariumaival szintén jogosnak és igazságosnak minősítette a jobbágyságot, holott ma sem az egyik, sem a másik mellett érvelni nem lehet és mindkét megkülönböztetés épen büntetendő cselekmény.

Épen így nem döntő az igazságosság követelményeinek mérlegelése sem, mi szintén igazolja az értéktöbbletnek a tőkés és vállalkozó kezébe jutását. Ha ugyanis az igazságosság követelményeit alkalmazzuk, a következő eredményekhez jutunk: a munkás a munkabérben és azokban a socialis intézményekben, melyek az áruk olcsóbb beszerzését, betegség esetén ingyenes gyógykezelését, halálakor meg családja biztosítását czélozzák — teljes díjazását végleges ellenszolgáltatását kapja meg munkájának. Mivel ő teljességgel nem törődik az előállított kész áru eladásával, és értékesítésével és mivel épen semmi részét nem vállalja magára a veszélynek, ha ő megkapja munkája díját — igazságos az, hogy a többlet, amit az árun, mint nyereséget a tőkés és vállalkozó eléri, az övé legyen, mivel a termelési tényezőknek: a föld, tőke és munkának összehozása, együttartása és szervezése már magában külön ügyesség, tehetség és szerencse, mi külön megérdemli az ellenszolgáltatást és mivel a veszélyt a termelési folyamat kezdetétől annak befejezéséig, valamint az áruértékesítés összes esélyeit is egyedül a tőkés és vállalkozó hordozza.

(Folytatjuk.)

Szövetkezeti hírek.

A budapesti „Hangya“ központ évi jelentése a 25-ik jubiláris üzleti évről. Már a múlt év folyamán a jubileum alkalmával megemlékeztünk a magyarországi „Hangya“ szövetkezeti szervezet hatalmas fejlődéséről és azon fényes eredményekről, melyeket a központ és a szövetkezetek egy negyedszázad alatt felmutattak. Most midőn a 25-ik üzleti évről szóló jelentést ismertetjük, elsősorban is leszögezni kívánjuk, hogy a szé-

dületes számadatok nemcsak a korona- valuta leromlásának következményei, hanem azok mögött aránylagosan is erős fejlődés mutatkozik, mely fejlődés a „Hangya“ központot és szövetkezeteit országos jellegű gazdasági intézménnyé avatta és az egész külföld elismerését és tiszteletét vivta ki a „Hangya“ szövetkezeti mozgalom számára.

Szembe állítva a „Hangya“ központ első évében elért 38 frt. 18 krajcár tiszta hasznot a 25-ik év 7-35 milliárd korona tiszta nyereségével, a bámulatos emelkedésből mindenekelőtt a „Hangya“ életképességéről győződhetünk meg, mely szerint a 25 év előtt elvetett kicsiny magból kinőtt terebélyes fa sok megpróbáltatás és küzdelem után ma bőven ontja termését a gazdanép számára.

A múlt évi valósággal katasztrófális valutazuhanás a budapesti „Hangya“ központra is emberfeletti küzdelmet jelentett, amelyből azonban ismét csak megerősödve került ki, mert a nagy propagandával megindított tőkegyűjtési mozgalom révén alaptőkéjét új üzletrészjegyzéssel és terménygyűjtéssel 8 milliárdra emelhette fel. Ehhez járult még a központ áruforgalma után az év végén a szövetkezeteknek adott 6 1/2%-os vásárlási visszatérítés, amit a megelőző évekhez hasonlatosan központi alapítványi üzletrészekben adott ki a központ, miáltal 8.29 milliárd üzletrésztőkéjét a mérleg szerinti 17.173,341.900 koronára gyarapíthatta.

A Hangya 1923. évi összforgalma 83.8 milliárd koronát tett ki, melyből a szövetkezeteknek eladott áruk értéke 62.32 milliárd koronára rug. Ezen érték leiben kifejezve, tekintetbe véve az 1923 évi valuta különbségeket, csak hozzávetőlegesen 1 milliárd lei körül tehető, ami meggyőzhet a budapesti Hangya központ óriási forgalmáról.

A felmutatott szép eredmény és nagy valutáris nyereség lehetővé tette, hogy a központ erkölcsi feladatait még a múlt-nál is nagyobb mértékben teljesíthesse s így rendkívüli nyereségének egy részét kötelességének tartotta visszajuttatni a fogyasztóknak, akik a valuta romlás következményeit elsősorban sinylették meg, másrészt pedig közérdekű feladatok megoldására és közcélok szolgálatára adott jelentékeny összegeket. Így jótékony célokra alapítványi üzletrészekben, melyek kamatai évenként a kitűzött célra folyó-

sitandók, összesen 2580 millió koronát fordít, továbbá a földmivelők mezőgazdasági kulturájának fejlesztésére 2000 millió koronát szavaz meg, abból a célból, hogy ennek kamatai a mezőgazdasági termelés fokozására s a földmivelő nép erkölcsi, kulturális és gazdasági emelkedésének előmozdítására fordíttassanak.

Ezen adatok fényesen igazolják, hogy a magyarországi Hangya, mint az ország első gazdasági intézménye kezdi meg második negyedszázados működését, mely az ország népe előtt osztatlan elismeréssel és megértéssel találkozik.

Tőkegyűjtés Makfalván és Körösszegen. Örömmel vettük a hírt a megindított tőkegyűjtési mozgalmakról, melynek eredményeként *Makfalván* még mielőtt a tőkegyűjtő bizottság megalakult volna, máris 1830 leu értékben történtek új üzletrészjegyzések és 48481 leu kölcsöntőkét szereztek a szövetkezetnek. Új üzletrészeket jegyeztek: *Mihály Jenő* 260 leu, *Fazakas M. Ferenc*, *Demény Lajosné*, *Bálint Dénesné*, *Fazakas Ferencné*, *Molnár Mihály* 130-130 leu, *Madaras Péterné*, *Madaras József*, *Bernád Lukács*, *Huszár Dénesné*, *Varga Dénes*, *Márton Sándor*, *Dósa Károlyné*, *Kozta György*, *Kozta János*, *Bán György*, *Vass Károlyné*, *Vass Gergely*, *Vass Ádám*, *Zsigmond Dávid* 65-65 leu értékben.

A körösszegi szövetkezetnél megtartott tagértekezlet alkalmával 15620 leu összegben történtek új üzletrészjegyzések, mely jegyzések legnagyobb részét azonnal be is fizették a tagok. Ezen szép eredményt, reméljük a buzaüzletrészjegyzéskor is hasonló fogja követni.

Ügyészi osztályunk üzenete.

A boltkezelők biztosítékára vonatkozó biztosítéki okiratok és az azok bekebelezéséhez szükséges adatokra nézve az Igazgatóságoknak a következő tájékoztatásokkal szolgálunk:

1. Szükségünk van mindenekelőtt a boltkezelő, vagy kezesei által biztosítékul felajánlott ingatlanokra vonatkozó teljes, tehát a „C” teherlapot is feltüntető hiteles telekkönyvi kivonatra. Ha a nagyon távol fekvő telekkönyvi hatóságtól a kivonatot azonnal beszerezni nem lehet, azért az ellenőr mégis azonnal kiállítja és aláírja a biztosítéki okiratot a boltkezelővel, kezesseivel és két férfi tanu aláírásával és a biztosítéki összeget, annak kamatát és a netalán felmerülhető perköltség biztosítására szolgáló összeget feltünteti. Továbbá beszerzi a 2 p.-ban jelzett értékbizonylatot is és felkéri a t. Igazgatóságot, hogy a biztosítéki okiratot a sürgősen beszerzett hiteles telekkönyvi teljes kivonattal és az értékbizonylattal együtt a bekebelezési kérelem elkészítése végett központunkhoz küldje be.

Teljes és hiteles telekkönyvi kivonat azért szükséges, hogy megbízható, hite-

les telekkönyvi adatokunk legyenek birtokában, mert a netalán helytelen tulajdoni, vagy telekkönyvi hrszámokra vonatkozó adatokkal támogatott bekebelezési kérést a telekkönyvi hatóság visszautasítaná és így az előre befizetendő, több száz leura menő bélyeg és bejegyzési stb. illetékekkel a szövetkezet károsodna. A teljes telekkönyvi kivonatra azért van szükség, hogy abból a biztosítékul felajánlott ingatlanokat terhelő, már betáblázott adósságokat is megállapítani lehessen és az esetben, ha a biztosítéki összeggel szemben aránytalanul nagy betáblázott követelések szerepelnek, újabb biztosítékot lehessen követelni.

A telekkönyvi kivonat *sürgős* beszerzése és a biztosíték bekebelezése azért szükséges, nehogy a szövetkezetet azon okból érhesse károsodás, mert a biztosítékot adó boltos, vagy kezesei a felajánlott ingatlanokat *időközben* esetleg annyira túlterhelnék, hogy a boltosbiztosíték későbbi bekebelezésének már alig volna értelme.

2. Végül szükségünk van egy értékbizonylatra is, azon célból, hogy a felajánlott ingatlanok értékét a telekkönyvi kivonat teher lapjával összehasonlítva megállapítani lehessen, vajjon a tehermentes érték arányban áll-e a biztosítéki összeggel és kikötött járulékaival? Ezen értékbizonylatot ott ahol a betáblázandó ingatlan községében szövetkezet van költségkímélés okából nem hivatalosan, hanem 2 érdektelen hozzáértő szövetkezeti taggal kell kiállíttatni és ha az Igazgatóság szükségesnek látja, újabb biztosítékot kell követelni. Ezen értékbizonylatot a biztosítéki okirattal és a telekkönyvi kivonattal együtt kérjük a központhoz beküldeni.

Ügyvezetés.

Több szövetkezetünk felvilágosítást kért központunktól a buza vagy más termény által jegyzett üzletrészek elszámolására vonatkozólag, amire válaszukat az ügy általános természeténél fogva itt adjuk meg.

A buza, vagy más termény általi üzletrészjegyzés azon szerencsés formája a tőkegyűjtésnek, mely által évente a termények betakarításakor a szövetkezet tőkéje könnyen növelhető. Ezért ezen tőkegyűjtési mozgalmat minden évben ismételjék meg a vezetők, hogy az a szövetkezet életében meghonosíthatóvá váljék s így idővel a tagok minden felhívás nélkül is önként juttassanak felesleges terményükből a szövetkezetnek.

Ennélfogva nagy fontossággal bír annak helyes megoldása, hogy a tagok beszállított terményük ellenében annak megfelelő üzletrészeket kapjanak. Az eljárás egyöntetű és helyes keresztülvitele céljából tehát megadjuk a szükséges felvilágosításokat. A beszállított termények, midőn a jegyzések véget érnek, a helyi piacon, vagy a legközelebbi városban esetleg a raktár székhelyén értéke-

sitendők, szem előtt tartva, hogy lehetőleg a legmagasabb ár érendő el az eladásnál. A buzáért, rozsért, kukoricáért, burgonyáért, tojásért, stb. külön-külön elért összegek elosztandók az egyes tagok által eszközölt jegyzések arányában s az így kapott jegyzési összegből megállapítható, hogy kinek hány üzletrészt képvisel az általa eszközölt jegyzése. Pl. ha valaki egy véka (20 lit.) buzát szolgáltat be, annak elérhető ára ezidőszent 80 leu, mely összeg elosztandó az üzletrész értékével, tegyük fel 50 leuval, így az illető tag a buzajegyzéssel 1.6 üzletrészt jegyzett, hogy pedig az keréken két üzletrészre kikerekíthető legyen, az illető tag még 20 leut kéne fizessen a második üzletrészért. Ha az illető ezen 20 leut nem tudná akkor megfizetni, azért a törzskönyvi lapon és üzletrész-könyvben 2 egész üzletrész vezetendő be nevében, ugyanakkor az üzletrész-könyvben megterhelendő a 2 üzletrész értékével, 100 leuval, de csak a tényleg befizetett 80 leu irandó javára. Így 20 leu hátraléka marad fenn, amit aztán a következő évi buzajegyzéskor az általa ismét beszállított termény értékéből elsősorban levon a szövetkezet a hátralék kifizetése címén. Ilyen eljárással a termény üzletrészek elszámolása könnyen megtörténhetik és azt az ügyvezetők és könyvelők minden nagyobb nehézség nélkül el tudják intézni.

Jegyezzen elő

már most minden szövetkezet az 1925. évi „Hangya” Naptárra.

A naptár az előjegyzett mennyiségben fog készülni. Előjegyzéseket augusztus 1-éig fogadhatunk csak el. A *legszébb, legnagyobb, legolcsóbb* valamennyi naptár között.

A Hangya naptárral egy értékes könyvet adunk a nép kezébe.

Minden szövetkezet önmaga mellett csinál propagandát, buzdít és tanít tagjai között a Hangya naptárral.

A tagok szövetkezeti ismereteinek, szellemének és áldozatkészségének gyarapítására s így az üzletrésztőke állandó emelésének előkészítésére *legalkalmasabb a Hangya naptár.*

Minden tagnak egy naptárt a kezébe!

Minden szövetkezet hozzon a szövetkezés népszerűsítésére áldozatot a naptár széleskörű terjesztésével.

Jegyezzen elő már most tehát minden szövetkezet minél nagyobb számban.

Előállítási áron adjuk, mert fontos a cél, az eszme terjesztése, ne nyeréskedjünk a Hangya naptárral.

A „Hangya” című mellékletet szerkesztli:

DR. SZENT-IVÁNYI ÁRPÁD.

A melléklet tulajdonosa:

„HANGYA” SZÖV. KÖZPONTJA, NAGYENYED

Kiadó:

TÖRÖK BÁLINT

Az E. O. E. iktára.